

Nieuwe onderzoeksinfrastructuur voor sociale wetenschappen

ODISSEI komt op stoom

ODISSEI ontwikkelt een onderzoeksinfrastructuur voor de sociale wetenschappen. Wat gaat er precies gebeuren?

Erica Renckens

“Nederland behoort tot de wereldtop in de sociale wetenschappen, maar er zijn allerlei factoren die dat bedreigen”, vertelt Pearl Dykstra, hoogleraar Empirische Sociologie aan de Erasmus Universiteit. “Denk aan de beperkte middelen om bestaande datacollecties te consolideren en de beperkte computer-capaciteit om verrijkte databestanden te analyseren.”

ODISSEI moet ervoor zorgen dat Nederland zijn koppositie in het vakgebied behoudt. Afgelopen jaar is een start gemaakt met de ontwikkeling van deze onderzoeksinfrastructuur voor de sociale wetenschappen. Dykstra is een van de initiatiefnemers die ervoor hebben gezorgd dat het project inmiddels op NWO's roadmap voor grootschalige onderzoeksfaciliteiten is opgenomen. Momenteel is ze voorzitter van de Management Board van ODISSEI.

Data verbinden

Met name de samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) maakt ODISSEI zo bijzonder, vertelt Dykstra. “Onderzoekers kunnen via remote access nu al gebruikmaken van de gegevens van het CBS, maar die gekoppelde register- en surveydata willen we binnen ODISSEI op een veilige en meer gebruiksvriendelijke manier beschikbaar maken. Omdat we ook focussen op interoperabiliteit, kunnen we via een datahub de verschillende dataverzamelingen van onze partners onderling verbinden. Voor de benodigde veiligheid en rekenkracht zijn we een samenwerking aangegaan met SURFsara.”

Tools voor analyse

ODISSEI maakt het mogelijk nieuwe actuele onderzoeksvragen te beantwoorden. Dykstra: “Wat zijn bijvoorbeeld de gevolgen van de decentralisatie van de zorg op lokaal niveau? En welk effect heeft het verhogen van de AOW-leeftijd op het grootouderschap?” Ook zal ODISSEI zich richten op het bijbrengen en ontwikkelen van tools om de gekoppelde data mee te analyseren. “We zullen deels werken met bestaande statistische technieken. Ook in andere vakgebieden zie je software die wij zouden kunnen gebruiken. Zo heeft CLARIAH een tool ontwikkeld waarmee je web-

ODISSEI, de Open Data Infrastructure for Social Science and Economic Innovation, is een belangrijke partner voor het CBS. ODISSEI ontwikkelt een duurzame wetenschappelijke infrastructuur voor de sociale wetenschappen in Nederland, en stimuleert het gebruik van de RA-faciliteit van het CBS bij haar deelnemers. Door de combinatie van de datarijckdom van het CBS, de rekenkracht en opslagcapaciteit van SURFsara en de infrastructuur van ODISSEI kunnen nieuwe onderzoeksvragen worden beantwoord, zoals bijvoorbeeld: “Welk effect heeft het verhogen van de AOW-leeftijd op het grootouderschap?” credits brfcs, pixabay

sites kunt ‘scrapen’. Of kijk naar de methode die we gebruiken om data uit accelerometers te analyseren. Oorspronkelijk is die tool ontwikkeld door vogelonderzoekers op Texel die wilden weten wanneer vogels vliegen of rusten. Zo kunnen

we elkaar allemaal verder helpen.” ODISSEI heeft inmiddels 27 deelnemers, waaronder alle universiteiten en verschillende kennisinstellingen. “Zij krijgen middels een soort abonnement allerlei voordelen, zoals reductie op het gebruik

van CBS-data en mogelijkheden voor dataverzameling. Ook willen we het prototype van de infrastructuur die er nu ligt, doorontwikkelen tot een pilot die we steeds verder kunnen uitbreiden.” odissei-data.nl

CBS-data beter toegankelijk voor onderzoekers

‘Net als internetbankieren’

Met de vernieuwde Remote Access-faciliteit kunnen onderzoekers makkelijker hun eigen data koppelen met die van het CBS. Ruurd Schoonhoven, senior relatie-beheerder bij CBS Microdata Services, vertelt.
Marika de Bruijne

Zelf analyses doen op brongegevens van het CBS en een eigen dataset koppelen aan microdata uit de CBS-bestandencatalogus, dat is de kern van de recent vernieuwde Remote Access(RA)-faciliteit van het CBS. Schoonhoven: “Voorheen moesten onderzoekers inloggen via een speciale remote-accesscomputer met vingerafdruklezer. Tegenwoordig werkt het systeem zoals internetbankieren: inloggen op de beveiligde omgeving van het CBS kan vanaf iedere computer. We stellen uiteraard wel eisen, zo moet de computer voorzien zijn van anti-virus-

software en moet het wifi-netwerk wachtwoordbeveiliging hebben. Ook voor de privacychecks die CBS uitvoert op te exporteren bestanden zijn meer flexibele varianten geïntroduceerd.”

Bestandencatalogus

Door de vernieuwing kunnen geautoriseerde onderzoekers makkelijker gebruikmaken van de CBS-bestandencatalogus met persoonsgebonden data over onderwijs en opleiding, wonen en werken, inkomen, gezondheid en uiteraard demografische gegevens. Maar ook bedrijfsgebonden gegevens over productie, innovatie en handel staan in de catalogus. “We hebben datasets van ongeveer driehonderd onderwerpen en over vijf tot twintig jaar beschikbaar”, legt Schoonhoven uit. “Omdat alle data onderling koppelbaar zijn, biedt dat uitgebreide mogelijkheden voor thema-overstijgend onderzoek.”

Jaarlijks maken ongeveer 700 onderzoekers hiervan gebruik. “Deelnemers aan ODISSEI krijgen een korting op de kosten”, aldus Schoonhoven.

En er is meer in beweging gezet via ODISSEI. Schoonhoven: “Mede via ODISSEI verkent het CBS met SURFsara of koppelingen op microniveau mogelijk zijn. Het combineren van de datarijckdom van het CBS met de rekenkracht en opslagcapaciteit van SURFsara kan grootschaligere kwantitatieve analyses mogelijk maken, bijvoorbeeld door klassieke sociaal-wetenschappelijke gegevens te combineren met genetische data.”

Meer weten?

Benieuwd naar de onderzoeksmogelijkheden? Neem dan contact op met CBS Microdata Services via microdata@cbs.nl of kijk op cbs.nl/microdata

KORT

CLARIAH-financiering voor Amsterdam Time Machine

Het CLARIAH-bestuur heeft besloten om het project Amsterdam Time Machine (ATM) een financiering van € 251.000,- toe te kennen. Dankzij deze financiering komt de geo-infrastructuur HisGIS van de Fryske Akademy beschikbaar voor ATM en maakt het voortaan onderdeel uit van de generieke CLARIAH-infrastructuur. Zo komen data en tools niet alleen ter beschikking voor onderzoek naar Amsterdam, maar ook voor geesteswetenschappelijk onderzoek in het algemeen. Daarnaast levert dit deelproject aan CLARIAH drie onderzoeks-use cases (in de taalkunde, sociale & economische geschiedenis en mediastudies), die elkaar versterken en samen de mogelijkheden van de CLARIAH-infrastructuur demonstrenen. (TvdV) clariah.nl

Online survey digital humanities

In het kader van zijn promotieonderzoek naar de praktijk van digital history, doet Max Kemman (Universiteit van Luxemburg) onderzoek naar de samenwerking tussen geesteswetenschappers en informatici. Meer informatie hierover staat online: maxkemman.nl/about-survey. Graag zou Max iedereen die deelneemt aan een samenwerking tussen geesteswetenschappers en informatici (bijvoorbeeld in een centrum, lab, project, etc.) willen vragen om een online survey in te vullen. Dit duurt ongeveer tien minuten, met vragen in het Engels. (SC) maxkemman.nl/survey

Save the date: 21 maart open dag

Op 21 maart organiseert DANS samen met de Jonge Akademie en Promovendi Netwerk Nederland een open dag over onderzoeksdatamanagement, data-archivering en datahergebruik. Naast een debat met de Jonge Akademie, het Promovendi Netwerk Nederland en de andere aanwezigen over de mogelijke obstakels bij het delen en hergebruiken van (open) data en de oplossingen hiervoor passeren een aantal succesverhalen – in pitches van tien minuten – op het gebied van open data de revue. Ook is er een informatiemarkt over de diensten van DANS. De dag wordt afgesloten met een borrel. Kijk voor meer informatie en online aanmelding op de website van DANS. (HB) dans.knaw.nl/nl/actueel/agenda/open-day